

DANSK JØDISK MUSEUM
JDK207X40
BERNHARD COHNS FLUGTBERETNING

Transskriberet af Jesper Jakobsen, historiker. Hvert XX markerer et utydeligt ord.

Indledning.

Da tiden, som beskrives i denne Dagbog, gør ikke Fordring paa at være et velskrevet eller poetisk Værk. Meningen med Dagbogen er kun at give en realistisk Skildring af hvad jeg maatte gennemgaa koporligt og navnlig sjæleligt, da Pogromerne begyndte i Danmark. – Bogen vil formentlig heller ikke være særlig ordentlig skrevet, da jeg fra naturens side til alles store Beklagelse aldrig har været nogen Ordensmand.

Jeg vil dog også gerne have at det storsind, som er blevet vidst imod os XX Flygtninge – et storsind, som sikkert Historien vil kunne beskrive paa en betydelig bedre maade end jeg er i Stand til – fra Sveriges Side, i mit sted skal faa et Mindesmærke, som saafremt jeg faar lov til at leve, skal blive staaende Resten af min tid.

Dette er skrevet meget hurtigt, men jeg vil ikke file paa mine Sætninger.

For Dagene 29/9-5-10 er Beretningen blevet lavet samlet.

D. 29/9-1943.

Rygterne havde i noget Tid sviret rundt i luften. Det hed sig, at der vilde ske et eller andet mod Jøderne. Mandag d. 27/9 Mandag d. 27/9 ringede Harry til mig kl. 20.15 og fortalte mig, at han havde sikker Underretning om, at man ikke burde sove hjemme om Natten. For at tilfredsstille Harry og Ulla, som jeg hos Bim og Ebba den Nat.

Den 29. blev Nille kaldt over til Rottenberg. Per havde fortalt ham, at Rottenberg aftenen i Forvejen var blevet opsøgt af Hedtoft Hansen, som havde fortalt at der forestod en Razzia mod alle Jøder natten imellem Fredag og Lørdag. – Jeg kunde ikke tro det. Imidlertid fik jeg XX [Luanna?] til at flytte ud til Fönns' Pension. Jeg opsøgte ved 12-Tiden Onkel Einar, for han burde dog vide Besked. – Men Einar var Einar. "Han vidste sgu ikke noget" og om lørdagen havde der været bud i Udenrigsministeriet og der var det blevet benægtet, da en eller anden havde bragt Spørgsmaalet paa Tale XX Han skulde til med også om eftermiddagen og lovede at ringe til mig ved 4-Tiden. Selvfølgelig ringede han ikke. Jeg henvendtemig saa paany telefonisk, blev sat ned til en Sekretær, som saa meddelte mig, at han skulde hilse fra Einar og sige, at han ikke kunde sige noget. – Saa var jeg klar over, at den var gal. – med Ella var jeg blevet mig om, at hun og Frantzemand burde rejse til Jylland, medens jeg skulde blive. Jeg styrtede hjem, hvor der var vild uorden. Frantz havde haft en rigtig ondartet Hoste, saa Sengen var flyttet ud i Opholdsstuen. Ella var absolut fattet. Endvidere forefandtes Bim og XX hjælpe mig Ove XX. Bim var der for at fortælle mig, at hans Svigerfar havde sagt til ham at han burde sige til mig, at jeg skulde søge Ophold for en XX Tid paa Landet. Jeg pakkede lidt i en Kuffert uden Ella fik pakket en hel Del Tøj til sig og Frantz. Jeg havde om Eftermiddagen hos XX heldigvis købt en XX Kuffert. Nielsen bad som sædvanlig om Penge. – Jeg styrtede rundt efter at have ekspederet Bim og XX ud af XX rundt paa Cykel for at betale Regninger. – Da vi var færdige, for kl. 7.15 i Bil til Missionshotellet i Colbjørnsensgade, hvor vi meget tidlig gik i Seng. – Jeg lovede Ella, at hvis der hændte noget – vilde Tyskerne aldrig faa mig levende i Hænde. Jeg tror ikke, at Pusser forsteod hvad jeg mente. Om Natten blev det XX, hvilket ikke forhøjede Nydelsen.

D. 30/9-43.

Vi stod op ved 5½-Tiden. Frantz havde sovet, om end noget uroligt. Ella havde siddet oppe hele Natten; hendes Herte havde som sædvanlig den spændende Situation banket vildt hele Natten.

Efter Morgenkaffe fulgte jeg dem til Banegaarden. Vor afsked var helt efter Pusses Ønske. Jeg tog derefter hjem til Tuborgvej og pakkede en Rygsæk og en Kufert. Med Rygsækken to jeg ind til Byen og op paa Kontoret. jeg talte i løbet af Dagen med Laila og XX mig selv derud. Nille strejfede rundt ude paa Landet. Mogens XX kom op paa Kontoret og fortalte mig, at han havde en Plads til min Moder. Jeg gik tidlig i seng uden andre Oplevelser, end at vi drak en Flaske Cognac hos Bjørn og Hilda.

1/10-43.

Om Morgenen ringede jeg som sædvanlig til Thomsen som meddelte, at der havde intet været. Jeg cyklede saa en lille Tur om Formiddagen med ham og købte nogle Flipper m.v. Jeg inviterede Leila til Frokost, som blev indtaget paa Rytterhaarden.

Om XX XX XX paa XX, cyklede jeg hen til XX og tilbød hende Plader, som Mogens havde tilbudt mig. Vi talte frem og tilbage om det, men hun vilde ikke rejse. Hun foreslog at jeg i Stedet skulde rejse, hvilket jeg af Hensyn til Frantz og Ella ikke vilde. – XX spiste vi frokosten færdig om og om Eftermiddagen tog jeg ind paa Kontoret. Car. V. Rasmussen kom op til mig, han var mildest talt forfærdet over, at jeg ikke var taget af Sted. Da jeg med Rygsæk cyklede ud til Bjørn, mødte jeg Bondo. XX ved XX 15^XX. han fortalte, at han havde talt med den svenske Regerings XX, som havde oplyst, at Sverige havde protesteret og at den i Rygtene omtalte aktion var blevet udsat. Sverige havde endvidere erklære sig indforstået med at modtage de Jøder, som Tyskland vilde fordrive. Efter middagen cyklede jeg saa ind til Fønns hvor brevene var. Jeg gengav for hende XX XX, hvilken XX ogsaa blev afleveret til Bogtrykker XX XX.

Jeg havde paa Vejen mødt Willy, som fortalte mig, at Harry og Jeanette boede i et Sommerhus ud af Strandvejen samt at Harry vilde rejse XX XX til Sverige – Derefter cyklede jeg ud til Harry, som var i daarligt humør for ikke at tale om Jeanette.

Jeg fortalte det samme, som jeg havde fortalt Mama, ligesom jeg betragtede det som fjollet af Harry at tage af Sted, da han kun er ½ Jøde.

Derefter cyklede jeg hjem og gik intet anende i Seng.

2/10-43

Den næste morgen var der intet at mærke. Bjørn havde fat i Avisen, og der stod med stor Overskrifter, at de internerede Soldater vilde blive frigivet.

Som sædvanlig ringede jeg til Thomsen. jeg traf kun Fru Thomsen. Da jeg spurgte hende, om der have været noget, bekræftede hun dette. Tyskerne havde været der. – Da Laila og jeg kiggede lidt nærmere paa Avisen, opdagede vi ogsaa noget gandske andet. I Artiklen om det frigivne Militær stod det bemærket, at Soldaterne kom fri, for nu havde Danmark frigjort sig for Jøderne, som stod bagved Sabotagehandlingerne saavel fysisk som XX og XX af samme Skuffe. – Laila cyklede ud til XX for at høre, hvad der var sket, og der erfarede hun, at de havde kørt hele natten med XX XX XX. – Hun var fuldstændig opløst og tilbød mig at blive hos dem. For at XX Lailas Styrke spurgte jeg hende, hvad hun vilde gøre hvis der blev indført Dødsstraf for at huse Jøder. "Det blæser vi paa" var Lailas Svar. – Jeg XX XX XX XX blive. – Af en Chauffør havde jeg tidligere lært, at en Fisker i Rørvig maaske kunde sejle mig til Sverige. Jeg agtede at cykle derop. – Da jeg var kommet hen til Harrys Sommerhus, gik jeg ind. Kun Jeanette var hjemme. Hun fortalte, at Harry var taget til Tandlægen! Selv havde hun intet hørt. Jeg bad

hende køre ned til Fønns. Efter ½ Time kom hun tilbage og fortalte mig, at Tyskerne havde hentet Mama. –

Jeg blev nogle Timer i Sommerhuset og vidste hverken ud eller ind. Gestapo skulde ikke faa mig levende. Paa den anden Side agtede jeg absolut ikke at tage mig af Dage. Jeg have engang i Spøg sagt til Pusse at Tyskerne ikke vilde faa fat i mig, og dette løfte vilde jeg gøre mit til at holde. – Jeanette sagde, at der sikkert ikke var noget i Vejen for at jeg kunde rejse sammen med Harry om XX. Han havde (XX XX XX) havde betalt kr. 10.000 for denne Spøg, men saa skulde Turen være absolut sikker! – Jeanette kom i forbindelse med Erik Bysted. Hun fortalte mig at en af politiets Patruljebaade gik fra XX Strand, og om alt dette vidste Erik Bysted. Jeg stoledede ikke paa Erik men det kunde være ganske sjovt at faa ham i Tale. Jeg cyklede med XX hen til Erik. Han var selvfølgelig ikke hjemme. Efter at jeg en Times Tid havde sovet som et vildt Dyr, kom Willy. Han fortalte mig at Erik var hos Kai Nielsen paa XX – Willy spurgte mig en passant om jeg kunde tænke mig at komme til Sverige! Han mente i øvrigt ikke at det hele var saa slemt etc.

Idiot har han altid været. – Han satte mig i forbindelse med Kai Nielsen. Kai, som den ranke Skikkelse han er sagde, at det skulde blive ordnet. XX blev Huset fuldt. Der var Willy, Eigil, Jeanette, Harry, Willy, Bodil og mig selv. Der var imidlertid unge Kaj, som ringede. Jeg besluttede mig til at tage hen til XX XX, hos hvem jeg altid kunde være og sove om Natten. Jeg var XX kommet XX XX, for Kaj Nielsen ringede og bad mig komme ud hos paa hans Kontor, var det XX gaa XX. – Efter en Del Besvær fik vi fat i en Bil og XX XX XX til Byen. Jeg laa i Maven af Vognen XX XX XX XX, som var kommet over til XX, sad op i den.

Oppe hos Kai Nielsen sad en Hr. Wulff, der saa ud til at være en brav Fyr. Endvidere var der et Par Herrer til. Wulf og jeg skulde ned i Havnegade hvor der laa en Skonnert. Der skulde starte næste Morgen Kl. 6, med Hossem som maal.

Den vilde holde et eller andet Sted uden for Svenskekysten og bringe os i Land derfra ved Hjælp af en Jolle.

Wulff og jeg listede os ned paa Skibet ved 8-Tiden. Vi blev vel modtaget af en Styrmand, som gjorde et godt Indtryk. Skipperen vilde snart komme og i mellemtiden satte vi os ned i Kaptajnens Lukaf.

XX kom efter en halv Times Forløb. Han XX det godt. Han XX med sine XX, han fortalte han havde XX i XX, samt med sin Pige. XX XX maatte XX XX til kl. 11 om Aftenen.

Styrmanden havde selv en Passager med XX XX (Skrædder) som vi fik ind.

3/10-43.

Jeg havde sovet paa Skibet, dækket af Kaptajnens møgbeskidte Dyne. Wulff laa paa en Slagbænk.

Vi skulde op ved 5-tiden. Det blev meddelt os, at vi skulde ligge bag Proviastrummet. I lasten kunde Skipperen ikke lægge os da han ikke stoledede paa sit mandskab. – Det var XX for os samlet at ligge i Proviastrummet. Skrædderen blev saa anbragt under en Køje, og der laa han godt. Wulff nægtede at kravle ned i Rummet, da han ikke kunde holde Lugten ud. Mig generede den ikke, Imidlertid XX Skipperen, at man kunde opdage mig og at vi alle maatte gaa i Land. – Det var en køn Redelighed. Jeg var saa gal i Hovedet at da jeg sprang ned i XX, XX jeg mit venstre Ben. – Jeg XX XX XX XX op til Sporvognen gik op i en linje C. I første omgang anede jeg ikke, hvor jeg skulde tage hen. jeg kom saa i tanker om Mogens Gjellerup.

Maaske kunde han hjælpe mig. Jeg steg af paa Østerport Station og ringede til ham. Da jeg fik set mig i et Spejl fik jeg lidt af et Slagtilfælde. Beskidt langskægget usoignerer kort og godt en Flygtning! – Mogens sagde jeg var velkommen, hvorpaa jeg styrtede ud til ham. Da jeg med en

linje C var kommet til linje B XX for at stige ud, hørte jeg pludselig nogen nede efter mig "XX XX XX, er du XX!" Det var XX XX-Petersen, som var kommet fra XX. XX var XX forfærdelig sød. Han stilled sit Hjem til min Disposition XX – Jeg tog videre med Trolleyvogn til XX. – jeg blev modtaget af Mogens og forklarede ham min Situation. jeg fik tid til at tage et Bad, blive barberet og derefter lagde jeg mig for at hvile mig. Mit ben blev værre og værre. Nu kunde jeg overhovedet ikke støtte paa det. – Mogens Søster Ulla, en XX og sød Pige, maserede Foden, men uden XX. Dr. Petri blev saa tilkaldt. Han erklærede, at det var en Seneforstuvning, at jeg jeg overhovedet ikke kunde gaa var det XX XX XX om et par Dage XX. Men at jeg XX kunde gaa, hvad jeg vilde. Mogens arbejdede som en Hest. Ved 1- eller 2-tiden meddele han mig, at han ikke kunde faa mig over Sundet hverken i Dag eller i Morgen. Og der stod, eller rettere sagt laa jeg. Jeg vilde XX XX. Jeg lod Mogens ringe til Kaj Nielsen, som viste sig XX XX ved 3-Tiden. Han bad mig XX XX XX. Et Øjeblik efter ringed Telefonen, og vi for ud til Bodil og Willy. her var igen et stort Selskab, bl.a. XX XX, hun meddelte, at der Kl. 17.25 gik et tog fra Hellerup St. Vi skulde til Gilleleje og derfra vilde vi i løbet af Natten blive sejlet over til Sverige. Vi kørte ud i en eller anden XX i XX. Her var en XX XX bla. en XX XX, Datter af XX Meyer, ham og Frederik Meyers broder. Hun skulde XX XX, XX XX XX og bad mig saa efter ham. – Og saa spadserede vi ned til Stationen ført af XX XX XX, Bo Møller m.fl. Vi rejste saa enekltvis til Gilleleje. Da vi kom derop blev vi efter nogen forundring ført til et Hus, hvor der sad flere ventende, bl.a. XX og Allan Seligmann, den gamle Fru Seligman, Allans søster, Fru XX m.fl. – Jeg kunde mærke at noget ikke klappede. Det viste sig, at Skipperen med hvilken vi skulde være sejlet var stukket af. Forbindelse med endnu en ny Skipper blev saa etableret og vi XX ned i Havnen. Et ejendommeligt syn. Her stod XX af Fisker med haanden i XX. Endvidere CC dansk Politibetjente rundt som vagt med gevær m.v. Disse betjente viste os Vej. Da vi kom ud til Skibet, vilde Skipperen ikke sejle da han havde hørt, at Gestapo var paa Vej til Havnen. XX vi stod og parlamenterede med ham, blev der XX Spred jer, tyskerne kommer! Jeg XX XX den lille Kuffert jeg havde stjålet hos Mogens op i Byen. Imidlertid blev jeg indhentet af en XX som sagde til mig, "at jeg skulde blot komme tilbage, de sejlede alligevel. Da jeg kom ned til Skibet stod der paa Dækket XX og XX 12 elegante Kufferter. Jeg fik XX Kufferter ned i Lastrummet, CC CC de CC CC og CC saa selv ned bagefter – Og saa kommer de $\frac{3}{4}$ Time som jeg aldrig skal glemme. Vi hørte at der kom Folk ud paa Molen med taktfaste Skridt. Vi hørte dem nærme sig og XX XX op i Skibet bagved. Vi hørte at en stemme bad om at se en CC hvorefter XX XX stemme svarede, at en XX havde han sgu ikke. Vi maatte ikke sige et Ord. Ingrid Seligmann, der sad ved siden af mig var XX XX. Hun skulde hele Tiden holde mig i Haanden. Allan var ikke bedre. XX klagede XX hele XX: vi kommer ikke over, vi kommer ikke over. Den gamle Meyer og jeg var de mest rolige. jeg bestilte ikke andet end at sige hold Kæft til den øvrige Forsamling. Pludselig gik Skoddet op og en mandsperson lyste med en Tændstik XX alle XX. jeg troede at nu var vores sidste Time kommet. Jeg havde besluttet mig til at springe i Vandet for i XX eventuelt at kunne svømme hen til Stranden el. lign. Det viste sig at være en Tester. Efter nogen Tids Forløb blev vi hentet og ført over i en anden Baad. XX blev XX XX XX XX i Havnen (!) Det gav et frygteligt Spektakel. Det hed sig, at Tyskerne var kørt. Efter en $\frac{1}{4}$ Time. XX stævnede vi ud af Havnen, hented nogl XX og saa gik Turen ud efter. – Jeg har glemt et lille XX Xx XX lidt Betydelig for en XX over XX XX Xx XX havde kun 2000 kr i Xx og vil skulde betale 2500. Jeg gav ham de 500 kr. Det drejede sig jo om menneskeliv. XX om XX XX Xx Kl. 1 Nat.

4/10-43.

Den Sejl tur skal jeg aldrig glemme. Der gik nogle vældige Søer. Jeg opholdte mig paa Daæken XX XX var XX. Dette pludselig at være paa Vej til Friheden efter at have troet, at man skulde tages til Fange af Tyskerne, sendes i Koncentrationslejr m.m.

Der var et Par XX med, unge, XX Xx og XX XX. Endvidere nogle Polakker, der som sædvanlig Xx XX XX sig.

Lysene nærmede sig. Vi var først stukket stik mod Nord og derefter nord øst for at komme uden om Minebæltet. Jeg XX ikke paa Miner. Vi fortsatte imod Lysene og efter 1½ Times Sjlads naaede vi ind i Häganäs havn. Her stod Soldater med XX vendt imod os.

Da de saa vor XX, hjalp de os op og bød os velkommen. Jeg XX XX XX XX XX.

Efter at jeg Xx meget XX havde fundet min Kuffert med mine Penge, blev vi ført til et Lazaret hvor vi blev anbragt paa XX. XX og XX for XX XX XX og var der kommet nogle andre Baade. Da var klokken 3. Jeg vaagnede ved 5½-Tiden. Kl. 6 blev vi XX ud. Vi blev saa ført til Hotel XX, hvor vi fik XX XX XX XX. Hele Dagen gik med at XX blive lægeundersøgt, gaa fra politistationen m.v. X XX Fru Levy var der, der, denne XX bl.a. Dr. XX flere dejlige Sabotører m.v. jeg saa ogsaa en Del Polakker, som XX begyndte at XX alt og alle. Jeg satte mig i XX ved XX XX XX XX, som beredvilligt lovede at sende det omtalte Telegram til Odense Æggecentral iflg Aftale med XX Thomsen. – Endvidere telefonerede jeg til XX XX, som XX Xx mig og Wulff til Middag den næste Aften. Den Nat sov vi paa en Skole. Jeg laa ved Siden af XX, XX XX Ven, men var forfærdelig XX. jeg sov i øvrigt skidt, fordi Sengen var stoppet med Træuld.